

ОЦЕНКА НА СТРЕСОГЕННИТЕ ФАКТОРИ ПРИ СЛУЖИТЕЛИ В ДЪРЖАВНАТА И ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Желязко Христов

For examination of the intensity of the effect of the stressogenic factors on the civil and municipal servants, we investigated 500 persons working in 47 units at different levels of the administrative management. Four groups of factors have been examined, connected with the work characteristics and the relationship between work and way of life, ensuing from the interpersonal relationship and related to the changes in the labour sphere.

The intensity of the effect of the separate factors was evaluated through a coefficient of an average measured intensity of effect at the value of 0-1.

The following indexes of the observed units were used: sex, age at three periods, marital status, length of service at three periods, education, place of work |municipal, regional administration|, type of work |having direct or indirect contact with the citizens|, personal typology and locus of the exercised control.

The results received indicated that women experience stronger stressogenic influences than men; that these influences are more clearly marked at younger age, for persons with shorter length of service and for the married ones, in comparison with the employees who are not married.

The municipal servants are exposed to a stronger stressogenic influence in comparison with those working in the regional administration. The same applies for the employees having direct contact with the citizens, behaviour type A or using internal control for gaining command over the situation.

Извършващият се социално-икономически преход в страната доведе до нестабилност, до дисбаланс между различните елементи и аспекти на трудовата дейност, на организацията на работата на различни равнища и на взаимоотношенията между хората. Появяват се нови методи в организацията на труда и масово навлизат информационни и комуни-

кационни технологии. Настъпилото реструктуриране, раздробяване и усложняване на дейностите изисква нови отношения, функции и умения, които засилват действието на редица стресогенни фактори, имащи неблагоприятно влияние върху здравето и благополучието на хората.

Тези промени се отразяват най-съществено върху комуникациите на гражданите с държавната и общинската администрация. Въведените нови изисквания в управлението, създават условия за усложняване на административните услуги, което събуди основателно недоволство.

От една страна, държавната и общинската администрация остават в плен на политически назначения и уволнения, което не създава здрава среда за развитие на професионализъм, влошава качеството на услугите и поддържа несигурност и страх от загуба на работното място. От друга страна, постоянните изменения в нормативната база на законите и тяхната несъгласуваност създават хаос и напрежение, а приложението им в практиката се извършва от административните служители. Това дава дълбоко отражение върху работата им и усилва действието на редица неблагоприятни фактори, като ги превръща в силни стресори.

Методи и обект на изследването

Цел на изследването е да се анализира силата на действието на отделни видове стресогенни фактори при служителите в държавната и общинската администрация.

Наблюдавани са четири групи стресогенни фактори, свързани с:

- характеристиките на работата (21)
- междуличностните отношения на работното място (12)
- взаимодействието работа-бит (5)
- промените в сферата на труда (7)

Действието на изследваните стресогенни фактори се диференцира в зависимост от:

1. Пол — мъже, жени
2. Възраст — в три възрастови групи (до 30 г., 31—45 г., над 46—60 г.)
3. Образование — висше, средно, основно
4. Трудов стаж — в три категории (0—6 г., 7—15 г., 16—25 г.)
5. Семейно положение — семейни, несемейни
6. Месторабота — областна, общинска администрация
7. Вид на работата — работещи в директни и индиректни контакти

с гражданите

8. Личностна типология — лица тип А, издръжливи тип В
9. Локус на контрола — вътрешен-външен

Обект на изследването са 500 лица, работещи в 47 звена на различни нива в административното управление.

За събиране на информацията бе използвана анкетна карта, в която са включени твърдения, на които отговорите са скалирани и са предоставени няколко възможности, така че да се характеризира наличието,